

СУ „Св. Климент Охридски“
Юридически факултет
Катедра по теория и история на държавата и правото

Утвърждавам:

проф. д-р Даниел Вълчев
декан на Юридическия факултет

КОНСПЕКТ
ОБЩА ТЕОРИЯ НА ПРАВОТО
конкурс за докторант/асистент

Тема 1.

Юридическата наука. Общата теория на правото. Понятието за право.

1. Правото като обект на изследване.
2. Фактическо и дължимо. Норма. Видове норми.
3. Методи при изследване на правото. Юридическият метод.
4. Определение на правото.
5. Предмет на правната наука. Възникване и развитие на ОТП. Задачи на ОТП.
6. Юридическа валидност. Валидност и легитимност.
7. Право и ценности.
8. Възникване и развитие на естественото право.
9. Съвременни естественоправни теории.
10. Правото и заобикалящата го социална среда.
11. Възникване и развитие на правния социологизъм.
12. Съвременни теории на правния социологизъм.
13. Възникване и развитие на юридическия позитивизъм.
14. Съвременни правнопозитивистки теории.
15. Правна догматика и правна херменевтика. Право и език.

Тема 2.

Правни норми и правни принципи.

16. Понятие за правна норма.
17. Видове социални норми и тяхното юридическо значение.
18. Правна норма и правна разпоредба.
19. Структура на правната норма.
20. Основни видове правни норми.
21. Действие на правните норми.
22. Правни норми и правни принципи.
23. Видове правни норми.

Тема 3.

Правна система.

24. Понятията „правна система“ и „правен ред“.
25. Теории за правната система.
26. Единство на правната система. Правото като система от норми.
27. Статични и динамични нормативни системи.
28. Правото като динамична нормативна система.
29. Структура на правната система.
30. Публично и частно право.
31. Материално и процесуално право.
32. Правни отрасли и правни институти.
33. Завършеност и кохерентност на правната система. Празноти в правото и способности за тяхното преодоляване.
34. Конфликти в правото и способности за тяхното преодоляване.
35. Правна система и система на юрисдикциите.
36. Съдилище и видове съдилища. Други юрисдикции.
37. Формиране и развитие на националните правни системи.
38. Романо-германски правни системи.
39. Прецедентни правни системи.
40. Религиозни и обичайни правни системи.
41. Система на Международното публично право.
42. Правна система на ЕС.

Тема 4.

Източници на правото.

43. Източници на правото. Понятие. Видове.
44. Основни и субсидиарни източници в българската правна система.
45. Конституция, закони и подзаконовни нормативни актове.
46. Международни договори.
47. Актове от вторичното право на Европейския съюз.

48. Решения на Конституционния съд.
49. Решения на ВАС за отмяна на подзаконови нормативни актове.
50. Съдебната практика.
51. Правният обичай.
52. Правната доктрина като източник на правото.
53. Други източници на правото в българската правна система.

Тема 5.

Юридически факти.

54. Понятие за юридически факт.
55. Видове юридически факти според волевото им съдържание. Юридически събития и юридически действия.
56. Правомерни юридически действия.
57. Юридически актове.
58. Неправомерни юридически действия. Вина.
59. Други класификации на юридическите факти.
60. Прости и сложни юридически факти. Фактически състави.
61. Юридически презумпции.
62. Юридически фикции.

Тема 6.

Субективно право и правно отношение.

63. Понятие за субективно право. Теории.
64. Форми на субективното право.
65. Юридическо задължение. Връзка със субективното право.
66. Видове субективни права.
67. Защита на субективното право.
68. Граници на реализация на субективните права.
69. Правно отношение. Понятие и видове.
70. Структура на правното отношение.
71. Видове правни отношения.

Тема 7.

Субекти на правото.

72. Понятие за субект на правото. Теории.
73. Правосубектност. Правоспособност, дееспособност, деликтоспособност.
74. Видове правни субекти.
75. Физическо лице.

76. Юридическо лице.
77. Държавата като субект на правото.
78. Представителство. Понятие и видове.

Тема 8.

Прилагане на правото.

79. Прилагане на правото. Правотворчество и правоприлагане.
80. Юридическо обосноваване. Истинност на юридическите съждения.
81. Понятие за тълкуване в правото.
82. Начини за тълкуване.
83. Видове тълкуване според тълкуващия субект.
84. Доказване и тълкуване. Тежест на доказване.
85. Тълкуване и преодоляване на празноти и конфликти в правото.

Литература

Учебна литература:

1. *Вълчев, Д.* Лекции по обща теория на правото: част първа. С. 2016.
2. *Вълчев, Д.* Лекции по обща теория на правото: част втора. С. 2019.
3. *Ганев, В.* Учебник по Обща теория на правото. С. 1945 (или С., т. 1, 1990, т. 2, 1995).
4. *Колев, Т.* Теория на правото. С. 2016.
5. *Ташев, Р.* Обща теория на правото. Основни правни понятия. С. 2014.

Монографии:

1. *Бойчев, Г.* Юридическа отговорност. С. 1995.
2. *Вълчев, Д.* От апология на правната норма към теория на правния ред. С. 2005.
3. *Георгиев, В.* Публични правоотношения. С. 1998.
4. *Дачев, Л.* Юридическият дискурс. С. 2004.
5. *Дуоркин, Р.* Да се отнасяме към правата сериозно. С. 2003.
6. *Кели, Дж.* Кратка история на западната теория на правото. С. 1998.
7. *Колев, Т.* Теория на правотворческата дейност. С. 2006.
8. *Ролс, Дж.* Теория на справедливостта. С. 1998.
9. *Сталев, Ж.* Нормативната сила на фактическото. С. 1997.
10. *Стоилов, Я.* Правните принципи. С. 2018.
11. *Ташев, Р.* Теория за правната система. С. 2006.
12. *Торбов, Ц.* Основният принцип на правото. Право и справедливост. С. 1992.
13. *Тропер, М.* За една юридическа теория на държавата. С. 1998.
14. *Хабермас, Ю.* Морал, право и демокрация. С. 1999.
15. *Хайек, Фр.* Право, законодателство и свобода, т. 1-3. С. 1996.

16. *Hart, H.L.A.* The Concept of Law. Oxford, 1961.
17. *Kelsen, H.* General Theory of Law and State. N.Y., 1961.
18. *Raz. J.* The Concept of a Legal System. Oxford, 1983.

Катедра по теория и история на държавата и правото

София, 2024 г.